

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1658/2022
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Милан Јакшић и Андреја Чивтелић, адвокати из ..., против туженог „Insajder tim“ доо Београд, чији је пуномоћник Борис Богдановић, адвокат из ..., ради утврђења повреде ауторског права и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 173/21 од 07.10.2021. године, у седници већа одржаној 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 173/21 од 07.10.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 161/18 од 24.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен тужбени захтев и утврђено да је тужени повредио ауторска права тужиоца тако што је на интернет сајту www.informer.rs дана ...2015. године, ...2015. године, ...2015. године,2015. године, ...2016. године, ...2017. године, ...2017. године, ...2017. године и ...2017. године неовлашћено јавно саопштио ауторско дело – фотографију „...“ без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и ауторско дело саопштио у непотпуној форми, чиме је тужиоцу нанео имовинску и неимовинску штету. Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права јер је на интернет сајту www.informer.rs дана ...2015. године, ...2015. године, ...2015. године, ...2016. године, ...2017. године, ...2017. године, ...2017. године и ...2017. године неовлашћено јавно саопштио ауторско дело – фотографију „...“ исплати појединачне износе (ближе наведене у овом ставу) са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу поред износа досуђених ставом другим изреке на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права јер је на интернет сајту www.informer.rs дана ...2015. године, ...2015. године, ...2015. године, ...2016. године, ...2017. године, ...2017. године, ...2017. године и ...2017. године неовлашћено јавно саопштио ауторско дело – фотографију „...“ исплати додатне појединачне износе (ближе наведене у овом ставу) са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде

неимовинске штете због повреде моралних права јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије „...“ девет пута без назначења имена или псеудонима аутора исплати укупан износ од 135.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије „...“ девет пута без назначења имена или псеудонима аутора поред износа досуђених ставом четвртим изреке исплати додатан износ од 249.300,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом шестим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије „...“ девет пута у непотпуној форми исплати укупан износ од 90.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије „...“ девет пута у непотпуној форми поред износа досуђених ставом шестим изреке исплати додатан износ од 249.300,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2021. године па до исплате. Ставом осмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 140.937,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности ове пресуде па до коначне исплате. Ставом деветим изреке, одбијен је захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на досуђени износ трошкова парничног поступка од 140.937,00 динара исплати законску затезну камату почев од 24.05.2021. године као дана пресуђења па до извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 173/21 од 07.10.2021. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом, четвртм, шестом и осмом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права,

Испитујући дозвољеност ревизије у смислу члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), у вези члана 92 Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија туженог дозвољена пошто је одредбом члана 214а. Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“ бр. 104/09 ... 66/19) прописано је да је ревизија увек дозвољена у споровима због повреда ауторских и сродних права када се не односе на имовинскоправни захтев. С обзиром да је ревизија тужиоца дозвољена одредбом члана 214а. Закона о ауторском сродним правима то нема законских разлога за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је аутор фотографије величине 2,04 мегабајта која је настала 09.03.2015. године у 21,57 часова под називом „...“, а коју је тужени неовлашћено објавио на свом сајту дана ...2015. године, ...2015. године, ...2015. године, ...2015. године, ...2016. године, ...2017. године, ...2017. године, ...2017. године и ...2017. године. Приликом објављивања фотографија је исечена тако да се предметни догађај не види у целости и инкопорирана је у текстове који су објављени на тој интернет страници. Фотографија је објављивана без означања аутора, а на фотографији објављеној ...2015. године, ...2016. године и ...2017. године као извор фотографије потписан је ТАНЈУГ. Тужилац је са Новинском агенцијом ТАНЈУГ, као наручиоцем закључивао ауторске уговоре на одређено време и то за периоде од 10.04.2014. до 09.07.2014. године, од 10.07.2014. године до 09.10.2014. године, од 10.10.2014. године до 09.01.2015. године, од 10.04.2015. године до 09.07.2015. године и од 10.10.2015. године до 31.12.2015. године на основу којих је за потребе наручиоца обављао послове израде фотографије уз уговорену ауторску накнаду. Закљученим уговорима тужилац је наручиоцу искључиво уступио своја имовинска права као аутор на снимљеним фотографијама. За период у коме је настала предметна фотографија тужилац и Новинска агенција ТАНЈУГ нису закључили ауторски уговор, а са туженим није закључивао ауторске уговоре те је тужени без сагласности аутора и без означавања његовог имена или псеудонима објавио и умножио његово ауторско дело којом приликом је изменио интегритет ауторског дела тако што је фотографију објавио у непотпуној форми сечењем како доњег дела тако и леве стране фотографије. За овакво поступање туженог са његовим ауторском делом тужилац је сазнао 2018. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања и од тога да тужени није доказао да је тужилац своје ауторско право на спорној фотографији пренео на Новинску агенцију ТАНЈУГ нижестепени судови су сматрали да је тужени објављивањем фотографије тужиоца, без навођења његовог имена или псеудонима и без његове сагласности и у измењеном облику, повредио тужиочево ауторско право у смислу одредби чланова 14., 15., 17., 19., 30. Закона о ауторском и сродним правима и да стога тужиоцу припада право на тражену правну заштиту сходно члановима 204. и 205. истог закона.

Овакво правно становиште нижестепених судова као правилно прихвата и Врховни суд.

Наиме, чланом 2. Закона о ауторском и сродним правима прописано је да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора изражена у одређеној форми без обзира на његову уметничку, научну и другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине (став 1.). Ауторским делом сматрају се нарочито, између осталог, планови, скице, макете и фотографије (став 2. тачка 9.). Садржина ауторског права прописана је у одредбама чланова 14. до 19. овог закона тако да аутор има искључиво право да му се призна ауторство на његовом делу (члан 14.), да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела, изузев ако је то, с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања дела, технички немогуће или нецелисходно (члан 15.), да објави своје дело и да одреди начин на који ће се оно објавити (члан 16. став 1.), да штити интегритет свог дела

супростављањем изменама свог дела од стране неовлашћених лица и супростављања јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми водећи рачуна о конкретном техничком облику саопштавања дела и доброј пословној пракси као и да даје дозволу за прераду свог дела (члан 17.), да се супростави искоришћавању свог дела на начин који угрожава или може угрозити његову част и углед (члан 18.). аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела и за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада ако овим законом или уговором није друкчије одређено (члан 19.). Аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани бележење и умножавање свог дела у целисти или делимично било којим средствима, у било ком облику, на било који трајни или привремени, посредни или непосредни начин у смислу одредбе члана 20. став 1. истог закона. Право на јавно саопштавање, укључујући интерактивно чињење дела доступним јавности прописано је одредбом члана 30. истог закона тако што аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи јавно саопштавање дела, укључујући чињење дала доступним јавности, жичним или бежичним путем на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере. Право на прилагођавање, аранжирање и другу измену дела прописано је одредбом члана 31. Закона о ауторском и сродним правима тако што аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани прилагођавање, провођење, аранжирање и друге измене дела.

У конкретном случају тужени је повредио ауторско право тужиоца јавним саопштавањем његовог ауторског дела фотографије „...“ девет пута тако што је фотографију објавио без сагласности тужиоца као аутора, није означио његово име или псеудоним, а његово ауторско дело је саопштио у непотпуној форми због чега тужилац основано тражи утврђење повреде свог ауторског права у смислу одредбе члана 205. став 1. тачка 1. и 3., а у вези члана 204. Закона о ауторском и сродним правима.

Неосновани су наводи ревизије да тужени није повредио имовинскоправну компоненту ауторског права тужиоца обзиром да у време настанка спорне фотографије тужилац није са Новинском агенцијом ТАНЈУГ закључио ауторски уговор из члана 67. Закона о ауторском и сродним правима која одредба, између осталог, прописује и да се ауторски уговори закључују у писаној форми ако овим законом није другачије уређено (став 3). Стога се чињеница да је тужилац своје фотографије и у спорном периоду уступао Новинској агенцији ТАНЈУГ указује да је тужилац са овом агенцијом за тај период закључио усмени уговор о делу којим се, сходно одредби члана 68. Закона о ауторском и сродним правима не може наручиоцу уступити право аутора на искључиво искоришћавање ауторских дела јер се сходно ставу 1. овог члана у сумњи о садржини и обиму права које се уступа, односно преноси ауторском уговором сматра да је уступљено односно пренесено мање права. То даље значи да у ситуацији када је закључен усмени уговор о делу њиме се не може наручиоцу искључиво уступити имовинско право аутора због чега је тужени у обавези да тужиоцу накнади имовинску штету коју је претрпео због неовлашћеног објављивања његове фотографије.

Висину имовинске штете нижестепени судови су правилно утврдили применом тарифе прописане од стране УЛУПУДС (струковног удружења уметника, међу којима су и фотографи) обзиром да је њиме прописана висина накнаде за уступање ауторског дела због чега је тужени у обавези да тужиоцу, сходно одредби члана 19. став 2., 205. став 1. тачка 3. Закона о ауторском и сродним правима накнади имовинску штету због

повреде његовог ауторског права чија висина је утврђена на начин прописан члановима 185., 189. и 190. Закона о облигационим односима. Приступ информацијама објављеним преко интернета (па и фотографија) доводи до могућности глобалног коришћења, због чега су Прегледи минималних цена УЛУПУДС-а правилно примењени и правилно тумачени у циљу одређивања висине ауторске накнаде па су супротни наводи ревизије неосновани.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови одмерили и висину накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца као аутора пошто су правилно оценили све околности прописане одредбом члана 200. Закона о облигационим односима. Због претрпљених душевних болова услед повреде права на назначење имена и права на заштиту интегритета ауторског дела тужиоцу је досуђена правичану накнаду нематеријалне штете које је у складу са свим околностима конкретног случаја, значајем повређеног добра и циљем коме ова накнада служи сходно члану 200. Закона о облигационим односима.

Ревизијом се неосновано указује да су досуђене накнаде имовинске и неимовинске штете превисоко одмерене уз прилагање судских одлука које се односе на накнаду штете због повреде ауторског права. Приложене одлуке се не односе на идентични чињенични основ, а висина накнаде штете разликује се у сваком појединачном случају.

Из наведених разлога Врховни суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић